№ 28 (פעריאָדישע צייטונג) פרייז 10 גראָשן BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פּאָדל. און אומגעגנט.

אַבאָנאַמענטס-פרייז:

מאָנאַטלעך	40 גראָשן
פערטל-יערלעך	1.20 זל.
אויסער ביאַלע מאָנאַטלעך	1 זל.
פאַר א קוואַרטל	2 זל.

אַנאָנסן-פרייז:

פאַר אַ וואָרט טעקסט 10 גראָשן

פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.

די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biała-Podlaska, dnia 16 lipca 1937 r.

ביאַלע-פּאָדל., 16 יולי פרייטאָג פ' דברים תרצ"ז

מ. י. מינץ, מנחם פינקעלשטיין, דוד נאָרטמאַן, לייב האָפער (ליקאָוו), חיים מאָסטבוים (וואַרשע), ראובן שוואַרץ (ביאַליסטאָק), יחיאל פישמאַן, משה אָרלאַנסקי (וואַרשע), שמואל קאָהן (פּאַריז), יעקב קאָהן אַמעריקא).

פרוי צוקער (וואָליע) גיט 1 זל.

פרל' פּאָטבטאַרוק (וואָליע) גיט 1 זל. א. ר. אַ. שמאי פּאָטשטאַרוק און סימה גאָלדשמיד.

פרוי צעפּעלינסקא גיט 2 זל. א. ר. אַ. פראַדל פּאָטשטאַרוק, חיה קאָהן-צדק.

ה' הערצמאַן גיט 2 זל.

ה' גאָלינסקי גיט 2 זל.

רחל פינקוס גיט 2 זל.

אברהם אָרלאַנסקי גיט 1 זל.

נחמה זאַק גיט 2 זל.

פרל' גאָלדפאַרב גיט 2 אַנטיכער א. ר. אַ. פרוי לעבענבערג (וואָליע).

חמה קאַליכשטיין גיט 2 זל. א. ר. אַ. שרה לוסטיגמאַן.

יוסף פרידבערג גיט 3 זל.

פרוי פראַניע פרידבערג גיט 2 זל.

פרוי אסתר קרייזעלמאַן גיט 1 זל.

א. ר. אַ. פרוי לידסבאָרסקא (בריסקער גאַס), בנימן קלוגער (א"י).

פרוי פיגה לובעלטשיק גיט 5 זל.

חיים לייב עדעלשטיין גיט 1 זל. א. ר. אַ. מנוחה עקערמאַן (פּאַריז).

„אַנאָנים" דורך פרוי ל. שוואַרץ גיט 1 זל.

אָרלאַנסקי צבי גיט 2 זל.

לערנער שרה גיטל גיט 1 זל. און ה' ראַדזינסקי פון סעמיאַטיטש 1 זל.

ה' ג. אַלטביר גיט 5 זל.

ה' פיזשיץ גיט 3 זל.

אויסבעסערונג

פרל' סאַלקע קאַנטאָר 1,50 אנשטאָט 1 זל. פרוי בילה באָרענשטיין אַנשטאָט גאָרענשטיין.

די באַנקעטע ווענדונג
ווי געוועגלעך 5 נ. מ.

„רינג"
פאַרן „מושב-זקנים"

(דער „רינג" ווערט פאַרעפנטלעכט אויפן „ב. וו." אָן אַ שום באַלוינונג)

רשימה № 7

איטע וויינשטיין גיט 1 זל. א. ר. אַ. פיגה אורבאַך, משה קאָראָפּאַטווע, פערל ווייססאַן.

אברהם לעווי גיט 1 זל. א. ר. אַ. נחמן קליגסבערג (וואַרשע), נפתלי זאַטאָרסקי.

צביה מיסאַוויטש גיט 4 מעטער קרעטאָן

מנוחה פייגענבוים גיט 1 זל. א ר. אַ. שלמה און איטע צאַרוק (הי — תל-אביב).

שרה פרוכטמאַן גיט 1 זל. א. ר. אַ. יענטע ייזל גזשעביטן, פראַדל גאָלד-רייך,

פייוול וויוניק גיט 1 זל. א. ר. אַ. פיליפּ גאָלד, וואָלף שוסטער (ניו-יאָרק), די ה"ה זינגער און בראָדאַטש (פּאַריז).

ה' ישראל האָכמאַן גיט 3 זל.

רבקה הערשבערג גיט 1 זל א. ר. אַ. שרה ווייסמאַן, פריידל און פערל ווייסמאַן, חיה בלומענקראַנץ.

שרה גאָלדוואַסער גיט 1 זל. א. ר. אַ. פרוי בעראַנעק, הינדע פינקעלשטיין, חנה בלומענקראַנץ.

מרים שאָר גיט 1 זל.

אהרן ריבאַק גיט 1 זל. א. ר. אַ. משה ליכטענשטיין, יצחק וויינגאַרטן, מאיר וואָלאָוויטש, אברהם לערנער.

משה פעלדמאַן גיט 2 זל.

יצחק אַגרעס גיט 2 זל. א. ר. אַ. יוסף פרידבערג.

אברהם קניזשניק גיט 1 זל. א. ר. אַ. ישראל בנימן רובינשטיין, יוסף קראַמאַרזש, פנחס נאָרטמאַן, מאָטל קויפמאַן (יאַטקע-גאַס).

העניע ווייסמאַן גיט 1 ליילעך.

פרוי און ה' גאָלדפאַרב (וואָליע) גיבן צוויי אַנטיכער.

ז. יאַקובאָווסקי גיט 1 זל. א. ר. אַ. משה שאָר, נתן לעווראַנט, שמחה ראָזן

אונזער חשובן קאָמיטעט-מיטגליד ה' משה לעבענבערג

צו דער חתונה פון זיין זון — אַ האַרציקן מזל-טוב!

קאָמיטעט פאַרן מושב-זקנים.

דער פאַמיליע לעבענבערג!

צו דער חתונה פון אייער זון יעקב מיט דזשעני מאָרגענשטערן ווינטשן אַסך נחת און דעם יינגן פאָר אַ גליקלעכע צוקונפט

פאַמיליע יונגערמאַן.

צו דער חתונה

פון ה' יעקב לעבענבערג מיט טשאַרנע מאָרגענשטערן ווינטשן מיר אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן. די עלטערן — פיל נחת

ש. זאַק און פאַמיליע.

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין ביאַלע

מעלדונג

אַלע חברים ווערן געבעטן אנטייל צונעמען אין דער וויכטיקער

חברים-פאַרזאַמלונג

וועלכע קומט פאָר מאָרגן שבת פינקטלעך 4 נ. מ. אין לאָקאַל פון דער ביבליאָטעק „תרבות".

אַלע חברים ווערן געבעטן צו קומען פינקטלעך!

אכטונג מוטערס!

שבת ד. 17-טן פינקטלעך 4 נ. מ. וועט אין יידישן שפּיטאָל פאָרקומען

אַ רעפעראַט

פון פרעזעס פון „טאָז" ה' ד"ר געלבאַרד

— א. ד. ט. —

„די היגיענע פון קינד"

אַלע מוטערט וואָס ווייערע קינדער גיין אויף דער זומער-האַלב-קאָלאָניע פון „טאָז" ווערן געבעטן אומבאַדינגט פינקטלעך צו קומען

די פאַרוואַלטונג פון „טאָז"
אין ביאַלע.

צוליב מיין אָפּפאָר צוריק קיין אַמעריקע

ווערן געבעטן די אַלע, וועלכע ווילן מיטגעבן גריסן צו זייערע פריינט און באַקאַנטע זיך צו ווענדן צו מיר ביז זינטאָג ד. 20 נ. מ. אין די שעהן פון 11 ביז 1 מיטאָג.

בענגי באָרענשטיין.

אייביקע גלעזלעך
צו זייגערלעך

דאָס יובילער-געשעפט און זייגערמאַכעריי פון חיים מרדכי גאָלדשמיד

פרייהייטס-פּלאַץ 1

איז פאַרזען געוואָרן מיט אַ ספּעציעלן אַפּאַראַט איינצופּאַסן אייביקע גלעזלעך (פון נישט-ברעכבאַרן גלאָז אין זייגערס

די אַרבעט ווערט אויסגעפירט סאָליד און ביליג

אַ שותּף איז נויטיק

אַ שותּף מיט אַ קאַפּיטאַל פון 5000—6 זל. צו אַ געשעפט אויף פרייהייטס-פּלאַץ איז נויטיק

אינפאָרמאַציעס דערטיילט די דרוקעריי „עקספרעס"

פערלאַנגט

אַ פעיקן בחור צו דער אַרבעט אין אַ געשעפט

אינפאָרמאַציעס אין וויין-געשעפט פון ה' באָרענשטיין פּיעראַצק. 13.

Kino „MIEJSKIE"

דעמאָנסטרירט היינט און די ווייטערע טעג אַ טאָפּל-פּראָגראַם:

I. „דער צפון רופט"
(Północ Woła)

II. „דער דעטעקטיוו פון האָנאָלולו"
(Dedektyw z Honololu)

אַ סענסאַציאָנעלער שפּיאָנאַזש-פילם.

Kino MIEJSKIE „PIENIĄDZ" פון מאַמען אַליין

משפחת גולדשטין!
לרגלי מות אביכם צערכם — צערי
משה נוחוביץ.

הננו מבכים את מותו של ידידנו
זאב גולדשטין נ"ע
ומביעים את רגשי השתתפותנו בצערם הגדול של בני משפחתו. המקום ינחם אותם בין שאר אבלי ציון וירושלים.
משפחת זילברברג (רדזין).

וואָס איז דאָס — „הויך-פּאָליטיק"?

„פאַרגאַנגענעם מאָנטאָג אויף דער זיצונג פון קהל-ראַט, איז אויפן פאָרשלאַג פון ציוניסטישן פּרנס ראָזענבוים, באַשלאָסן געוואָרן נישט צו נעמען צו קענטעניש די דעמיסיע פון דער קהלה-פאַרוואַלטונג".

(פון דער כראָניק)

סאיז געשען אַן אומגלויבלעכער ממש פאַקט. קעגן דעם אויסגעשפּראָכענעם ווילן פון דער גאַנצער יידישער באַפעלקערונג אין ביאַלע, קעגן דער איינהייטלעכער מיינונג פון אַלע דעמאָקראַטישע, פאָרגעשריטענע עלעמענטן, ק ע ג ן דער מיינונג פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז געקומען צום אויסדרוק בעת די וואַלן צו דער איצטיקער קהלה-לייטונג, האָט דער אַלטער קהלה-ראַט אויפן פאָרשלאַג פון אַ פּרנס, וועלכער האַלט זיך פאַר אַ ציוניסטישן פאַרשטייער, באַשלאָסן נישט אָנצונעמען די דעמיסיע פון דער קהלה-פאַרוואַלטונג, וועמענס קאַדענץ איז נאָך אויסגעלאָפן מיט אַ יאָר צוריק. די ידיעה קומט פאַר ממש אומגלויבלעך. און מיר זיצנדיק בעתן אַריינטראָגן דורכן ראָש-פאָרזיצער דעמדאָזיקן אומדערהערטן פאָרשלאַג, האָבן ממש אונזערע אייגענע אויערן נישט געגלויבט.

ווייל? ווייל לאָמיר זיך נאָר דערמאָנען. מיט 2 יאָר צוריק, אָבער טאַקע פונקט מיט 2 יאָר צוריק, דעם 5 יולי 1935 האָבן מיר אין נומער 26 פון „ביאַלער-וואָכנבלאַט" אונטערן קעפּל: „פאַרוואָס האָבן מיר אָנגענומען די פּראָצעסור?" האָבן מיר דאַן געשריבן:

„אונזער פאַרשטייער (דער הייגיקער „פּרעזעס" ה' ראָזענבוים — רעד.) האָט אָנגענומען צוריק די פּראָצעסור. דער בודזשעט וועט טאַקע געענדערט ווערן לויטן פאָרשלאַג פון דער מאַכט, אָבער געענדערט וועט ער ווערן דורך אונז. און דורך אונז הייסט, אַז דער עטאַט-לאַסט וועט אַבסאָלוט נישט פאַרגרעסערט ווערן, אַז מיר וועלן דער באַפעלקערונג מאַכן אַלע מעגלעכע פאַרלייכטערונגען, אַז דער בודזשעט וועט זיין אַן אויסדרוק פון אונזער ווילן צו געבן אַ גרעסערע מאָס סאָציאַלע הילף פאַר די אָרעמע פאָלקס-מאַסן, אַז מיר וועלן שאַפן און רעאַליזירן אַ קאָנסטרוקטיוון אַרבעטס-פּראָגראַם אויף די נאָענטסטע חדשים און וואָכן"... „דערפאַר האָבן מיר אָנגענומען די פּראָצעסור. דערפאַר זענען מיר אויך טיף איבערצייגט, אַז דער דאָזיקער שריט וועט געפינען אַלעמענס אָנערקענונג. אין דעמדאָזיקן גלויבן טרעטן מיר צו צו רעאַליזירן די ווייטערדיקע עטאַפּן פון אונזער פּראָגראַם אויפן געביט פון אונזער נאַציאָנאַל-קולטורעל-אויטאָנאָמישער פאַרוואַלטונג, וועלכע עס דאַרף מיט זיך פאָרשטעלן די קהלה".

*

אַזוי האָבן מיר געשריבן אין יולי 1935. פון דערדאָזיקער צייט האָט זיך זער פיל געענדערט. די האַנטווערקער-פאָרשטייער, ווי די האַנטווערקער-עסקנים האָבן געפירט די ווירטשאַפט אין קהלה אויפן אַלטן שטייגער און צוגעבראַכט דעם קהלה-וואָגן צום הייניטיקן מצב.

אין צווישנצייט זענען פאָרגעקומען נייע קהלה-וואַלן און די יידישע באַפעלקערונג אין ביאַלע האָט געקליבן אַלס אירע פאָרשטייער נייע מענטשן, די נייע פּרנסים. די אַלטע קהלה-טוערס האָבן אָבער געהאַלטן זיך פעסט אין זאָטל און נישט געוואָלט אָפּטרעטן, קעגן דער איינשטימיקער, אויסגעשפּראָכענער מיינונג פון דער גאַנצער יידישער באַפעלקערונג אין ביאַלע.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע זעענדיק די בלאָטע, אין וועלכער דער קהלה-וואָגן ווערט אַריינגעשלעפּט, צוליב דער שלים'מזלדיקער האַנטווערקער-ווירטשאַפט פון איין זייט און די אגודה'שע מאַכינאַציעס פון דער צווייטער זייט, האָט אפילו געטראַכט אינגאַנצן זיך צוריקציען פון דעם אַנטשטאַנענעם געמויזעכץ. זייענדיק אָבער קאָנסעקווענט אין אונזער אידעאָלאָגישער איינשטעלונג, האָבן די ציוניסטן געהאַנדלט אין הסכם מיט זייער געוויסן: אין אָנבליק פון די שחיטה-קאָמיסאַרן א. ד. ג. איז געקומען אונזער פאָדערונג: „דעמיסיע פון דער אַלטער לייטונג און באַשטעטיקונג פון דער נייער לייטונג. ריכטיק, זער ריכטיק און אויסגעהאַלטן איז דעריבער געווען די האַנדלונג פון די פּ ר נ ס י ם וועלכע האָבן אין הסכם מיט דער גאַנצער ביז-איצטיקער ציוניסטישער פּאָליטישער איינשטעלונג לגבי דער ביאַלער קהלה, געפאָדערט די דעמיסיע פון דער אַלטער פאַרוואַלטונג און דאָס באַשטעטיקן די נייע. וואָסזשע איז פּלוצלינג געשען מיט ה' ראָזענבוים און מיט זיין אומגעלופערטן פאָרשלאַג, וועלכער אָט נאָר גורם געווען: חרפּות ביי די אייגענע און חוזק-געלעכטער ביי די קעגנער? טאַקע מיט אַ נאָרמאַלן, געזונטן שכל נישט צו באַגרייפן!

ווייל לאָמיר נאָר באַטראַכטן די לאַגע: פון אונזער פּילמאָליקע אינטערוויוען מיטן ה' סטאַראָסטע סטאַניעוויטש, וועלכער קען ג ע נ ו י די לאַגע אין דער קהלה, איז געווען פולקאָם קלאָר, אַז אין דער ביאַלער קהלה וועט קיין קאָמיסאַר נישט נאָמינירט ווערן. די דעמיסיע פון דער אַלטער קהלה-פאַרוואַלטונג האָט דעריבער נאָר געקענט גורם זיין דאָס שנעלערע באַשטעטיקן די ניי-געוויילטע קהלה-אינסטאַנצן. דאָס האָבן מיר דאָך געוואָלט ה' ציוניסטישער" פּרעזעס! צו דעם שטרעבט דאָך יעדער דעמאָקראַטישער מענטש, וועלכער האָט אָפּגעגעבן זיין שטים בעת די קהלה-וואַלן.

דאָס איז די פּאָליטישע אידעאָלאָגישע זייט פון דער פראַגע. אָבער „סזענען פאַראַן „דיפּלאָמאַטן", וועלכע פירן „הויך-פּאָליטיק" און האַלטן, אַז די טאַקטיק פאָדערט צו האַנדלען אַזוי און נישט אַנדערש. לאָמיר זשע באַטראַכטן די לאַגע פון דער צווייטער זייט, פון דער טאַקטישער, פון דער ווירטשאַפטס-טאַקטיק.

*

ווי זעט איצט אויס די ווירטשאַפט אין דער קהלה? זאָכן איינפירן די שחיטה-באַגרעניצונגען איז, פאַרשטענדלעך שטאַרק געפאַלן די הכנסה פון דער קהלה. למשל די שחיטה האָט נאָך אין יאָר 1936 (לויטן פּרעלימינאַר פאַרעפנטלעכט אין „ביאַלער-וואָכנבלאַט" № 3 פון 17 יאַנואַר 1936) פאָראויסגעזען אַ הכנסה פון 23.500 זל. ערשט גיט די שחיטה ס"ה לערך 6.000 זל. אַלזאָ בלויז 25% פון אַמאָל. דער עטאַט איז געווען פּרעלימינירט אויף קנאַפּע 22 טויזנט זלאָטעס, האָט ער היינטיקס יאָר געגעבן ס"ה אַ 6 טויזנט זלאָטעס. אין אַזאַ צייט האָט די קהלה-לייטונג געפירט אַן אומדערהערט שלים'מזלדיקע ווירטשאַפט, וועלכע האָט די קהלה אַריינגעטריבן אין זער גרויסע הוצאות.

אָנשטאָט צו פאַרקלענערן די הוצאות צוגלייך מיט דער פאַרקלענערונג פון די הכנסות, האָט מען געבראַכט דערצו, אַז די קהלה איז איצט פאַרשולדיקט דעם באַאַמטענטום, כּלי-קודש, שפּיטאָל באַאַמטע און ענלעכע אַ סומע פון אַרום 15 טויזנט זלאָטעס. דאָס איז אַלץ אויסער דעם לויפנדן בודזשעט! און דאָס ווייסן דאָך היינט שוין אַלע, אַז קודם כּל מוז מען פון די איינקאַסירטע געלטער באַצאָלן די באַאַמטע זייערע חובות. ווי זשע וועט מען נעמען צו באַצאָלן?

אַן אַנדער פראַגע איז ווי אַזוי האָט מען געמעגט דערלאָזן צו אַזעלכע חובות? ווי אַזוי האָט מען געמעגט אַזוי בעל-הביתעווען, אַז כאָטש דער שפּיטאָל שטייט פאַרמאַכט, און מ'האָט נישט קיין גראָשן אים צו עפענען, האָט מען נישט געקינדיקט דעם פּערסאָנאַל, און סוואַקסט זייער חוב און אויב ספּאַלט עפּעס אַריין פאַרן שפּיטאָל וועט עס איינגעשלונגען ווערן דורך די באַאַמטע פאַר זייערע חובות? אַן אַנדער פראַגע איז אויך ווי אַזוי מ'האָט געמאָגט ביי אַ פאַרקלענערונג פון די הכנסות ביז 25%, ביים אַמטירן פון שטייער-באַאַמטע צונעמען אַ פרישן באַאַמטן, אַ וויצע, אַ געהילפס-סעקרעטאַר פאַרן ביז-איצטיקן קהלה-סעקרעטאַר, וועלכער האָט דאָך איצט ווייניקער אַרבעט ווי אַמאָל, און אַזוי אַרום פאַרגרעסערן די הוצאות פון דער ביאַלער קהלה? דאָס איז אַ באַזונדער קאַפּיטל פון בעל-הביתעווען מיט געזעלשאַפטלעכע געלטער, וועלכעס מיר וועלן בקרוב ווידמען אַ גרעסערע צאָל אויפקלערונגס-אַרטיקלען, וועלכע וועלן אויך אַרומנעמען געוויסע פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס, וועגן וועלכע מיר האָבן ביז-איצט געשוויגן צוליב פיל טעמים.

צוליב דעם אויבנדערמאָנטן געפינט זיך איצט די ביאַלער קהלה אין אַזאַ מצב, אַז זי איז שטאַרק פאַרשולדיקט און האָבנדיק גראָשנדיקע הכנסות מוז מען אויף צו דעקן די הוצאות, פאַרגרעסערן פאַרדאָפּלען די הכנסות. ווי אַזוי? אויב ביי אַן עטאַט פון 20 טויזנט זל. איז נאָר איינגעפלאָסן 6 טויזנט, מוז מען דאָך איצט כדי בלויז צו דעקן דעם חוב פון 15 טויזנט זל., מאַכן אַן עטאַט-פּרעלימינאַר פון כמעט 40 — 50 טויזנט זלאָטעס. און ווו זענען די לויפנדע הוצאות פאַר היינטיקס יאָר?!

פאַר דער ריינקייט פון דער טריבונע

(ענטפער אויף אַן אָפענער בריוו)

ליבער חבר!

ווי דו זעסט האָב איך דיין פאַרלאַנג דערפילט און דיין בריוו געדרוקט אָן שום קירצונגען. כהאָב נישט געוואָלט אויסנוצן מיין „רעדאַקטאָרישע" מאַכט און די עפנטלעכע שטימע פון קריטיק דערשטיקן. כהאָב אויך נישט געוואָלט, אַז מיין ענטפער א. נ. „ווען אַ נאַר וואַרפט אַריין אַ שטיין..." זאָל אָנגיין אַלס אַן אויסדרוק פון אַלע רעדאַקציע-חברים. סאיז געווען און געבליבן מיינע אַ פּריוואַטע אָנגעלעגנהייט.

ליבער חבר!

כוועל דיר ענטפערן נישט אויף אַלע אין דיין בריוו באַריכטע ענינים, ווייל סוועט צופיל אָרט נעמען און סוועט צו גאָרנישט פירן.

אמת איז, מיר זענען ביידע אָנהענגער פון איין אידעע, מיר באַלאַנגען ביידע צו איין ריכטונג און דאָך מוזן מיר זיך פונאַנדערגיין ווען סהאַנדלט זיך וועגן טאַקטיק. זיכער ווייסטו בעסער און קענסט בעסער די טעאָרעטישע זייט דערפון וואָס מיר רופן אַן „[illegible]לער געזעלשאַפטלעך לעבן", וואָס שייך אָבער צו דער „פּראַקטישער" זייט דערלויב מיר דיר אויפמערקזאַם צו מאַכן, אַז איך געהער צו די אינעווייניקסטע און נישט צו די, וואָס שטייען אין דער זייט. כמיין דערייצר, אַז ווי אַזוי צו האַנדלען אין אַ געגעבענעם פאַל קען איך וויסן שוין אויפן אָרט אָפּצושאַצן.

כוועל מיר אָפּשטעלן אויף דעם פּונקט וואָס האָט דיר ספּעציעל געשטויסן צו שרייבן די עפנטלעכע בריוו ד. ה. דער „אַרטיקל" א. נ. „ווען אַ נאַר וואַרפט אַריין אַ שטיין..."

כוויל דיר צוערשט אויפמערקזאַם מאַכן, אַז דו האָסט נישט געלייענט די „אָפענע בריוו צו דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע" און דו ווייסט נישט אויף וויפל מיין ווייניקייט איז פּריוואַט אָנגעריט געוואָרן.

צווייטנס וואָלט איך שטאַרק נישט וועלן מזאָל דאָס באַטראַכטן ווי אַן „אַרטיקל". כהאָב נישט געהאַט די מינדעסטע ליטעראַרישע אַמביציע. סאיז מיר בעת מעשה אויך נישט אָנגעגאַנגען די עסטעטישע זייט דערפון, סאיז מיר נאָך ווייניקער אָנגעגאַנגען די פאָרם. וויכטיק איז פאַר מיר געווען דער אינהאַלט און דער אינהאַלט ענטהאַלט נישט קיינע שום באַליידיקונגען און קיין שום זאַכן וואָס קענען אַרויסרייסן דעם פּריוואַטן אויטאָריטעט פון דער פרוי צדעלמאַן.

ווי דו ווייסט, געהער איך נישט צו די וואָס טראָגן אַ מאַסקע אויפן פּנים און ווייסע האַנטשוך אויף די הענט. איך געהער אויך נישט צו די וואָס די פאָרם שפּילט ביי זיי די גרעסטע ראָלע. איך בין אַן אָנהענגער פון אמתן גוטן אינהאַלט, אפילו אין אַ רויער פאָרם. אין אָט טאַקע פון דעם שטאַנדפּונקט אַרויסגייענדיק און וועלנדיק טאַקע, אַז אַן עפנטלעכע טריבונע זאָל זיין זויבער, האָב אַנדערש נישט געקענט ענטפערן ווי כהאָב געענטפערט.

כהאָב מיך נישט געוואָלט אַריינלאָזן אויף זייער שטייגער און סיסטעם אין צירעלעך-מאַנירלעך שטעך-ווערטלען אָדער אין אַ קוואַטש-שרייבעריי וואָס יעדער שורה האָט פינף אָפּזאַצן מיט שטומע דריי פּינטעלעך ביי יעדן אָפּזאַץ. כהאָב געוואָלט און געזאָגט דאָס, וואָס די פּערזאָן האָט זיך פאַרדינט.

דאָס איינציקע אפשר וואָס האָט נישט נידאַרפן האָבן קיין אָרט אין מיין ענטפער איז געווען דער ווערטער-שפּיל וועגן „פרוי און יאָרן", אָבער דאָס איז גיכער אַ „פאַרדינסט" פון שלים-מזלדיקן רעדאַקטאָר, וועלכער האָט אַזוי „אויפמערקזאַם" „רעדאַגירט" און סטיליזירט דעם „היסטאָרישן" בריוו און אַדורכגעלאָזט עס אָן אַן אונטערשריפט.

ליבער חבר!

כהאָב צו דיר גאָרנישט און פאַרשטיי דיר גאַנץ גוט, אַז דו האָסט געמוזט געבן אַן א ו י ס ד ר ו ק דיינע ג ע פ י ל ן און מיר אויפמערקזאַם מאַכן אויף דעם, אָבער דערלויב זיך אויך צו זאָגן דאָס:

1) קיין „ליטעראַרישע שאַפונג" איז עס נישט געווען און סהאָט אַלס אַזעלכע נישט פּרעטענדירט צו זיין.

2) קיין ליטעראַרישע אַמביציעס האָב איך נישט. כשרייב ווי כקען און מער נישט.

3) ריינקייט פון דער טריבונע פאַרשטיי איך אונטערן באַ ג ר י ף פון נ י ש ט מ ו ר א צו האָבן פאַר די „מעכטיקע" אונזערע כלל-טוער וואָס נוצן אויס אַלץ פאַר זייערע פּריוואַטע אינטערעסן.

איך מיין, אַז די האָסט מיר פאַרשטאַנען...

דיין חיים.

פון ביאַלער לעבן

וואָרנונג צו אַלע מוטערס!

די אַלע מוטערס, וועלכע פירן זייערע קינדער שפּאַצירן אין קינדער-וועגעלעך דאַרפן נישט איבערלאָזן די קינדער אויף קיין איין מינוט אָן אויפזיכט, ווייל באַלד געפינען זיך כוליגאַנעס וואָס קערן איבער די וועגעלעך און וואַרפן אַרויס די קינדער.

אַזאַ פאַל איז מאָנטאָג פאָרגעקומען אויף דער גראַבאַנאָווער גאַס מיטן קינד פון די ה"ה ווילבערפריוועד, ווען די מוטער איז אַריין אין קראָם איבערלאָזנדיק דאָס קינד אין וועגעלע פאָרנט, איז אַדורכגעגאַנגען אַ אומבאַקאַנטער כוליגאַן און איבערגעדרייט דאָס וועגעלע. צום גליק האָט דעם קינד גאָרנישט געשאַדט.

דער מאַגיסטראַט וועט מער נישט איינמאָנען קיין אַדמיניסטראַטיווע שטראָפן

סאיז פאַראָרדנט געוואָרן, דאָס דער מאַגיסטראַט זאָל זיך מער נישט פאַרנעמען מיט איינמאָנען אַדמיניסטראַטיווע שטראָפן. די פּראָצעדור וועט געענדערט אין דעם זין, דאָס דער מאַגיסטראַט וועט נאָר אַרויסשיקן די „נאַקאַז" מיט אַ צאָלונגס-טערמין. נאָכן טערמין וועט די שטראָף איבערגעשיקט ווערן אין שטייער-אַמט איינצומאָנען זי.

פאַר דעו „באַקוועמליכקייט„ פון די אינטערעסאַנטן

די עווידענציע-אָפּטיילונג פון מאַגיסטראַט, וועלכע איז די אַממערסטנס באַזוכטע אָפּטיילונג איז איבערגעטראָגן געוואָרן אין דעם בנין וואָס האָט ביז איצט געדינט אַלס אַרעסט. דער לאָקאַל איז זער אַ קליינער, אַזוי, דאָס די אינטערעסענטן מוזן אין ענגעניש שטייען איינער אויפן צווייטן.

אָט דאָס הייסט „באַקוועם" איינגעאָרדנט די אָפּטיילונג. צי וואָלט נישט גלייכער געווען, ווען די טעכנישע בוי-אָפּטיילונג וועלכע האָט איינעם אָדער צוויי אינטערעסאַנטן אַ טאָג זאָל האָבן זיעם לאָקאַל און די עווידענץ-אָפּטיילונג דעם באַקוועמערן?

אַן אַקציע פאַרן ביאַלער שפּיטאָל אין אַמעריקא און קאַנאַדע

מיר האָבן באַקומען אַ בריוו, אַז אין אַמעריקע און קאַנאַדע ווערט געפירט אַן אַקציע פאַרן שפּיטאָל אין ביאַלע.

אין אַמעריקאַנער „פאָרווערטס" איז פאַרעפנטליכט געוואָרן אַ ווענדונג צו אַלע לאַנדסלייט וועגן דעם. אַ נישט קליינע ראָלע האָט געשפּילט אין דעם, דער אַרטיקל פון „ביאַלער וואָכנבלאַט" וואָס איז דערשינען דעם 14 אַפּריל אונטערן קעפּל: „S. O. S. דער שפּיטאָל אין געפאַר".

סאיז שוין געזאַמלט געוואָרן לערך 300 דאָלאַר. די אַמעריקאַנער לאַנדסלייט אונזערע ווילן אָבער האָבן די פולע זיכערקייט, דאָס די שווער-סאַרהאָרוועטע דאָלאַרן וועלן ווירקלעך פאַרווענדעט ווערן לטובת דעם שפּיטאָל.

אין דעם זין איז שוין פון אונז אָפּגעשיקט געוואָרן אַ געהעריקער ענטפער.

די פליכט צו באַזיצן שילדן

דער אינדוסטרי-געזעץ זעט פאָר, אַז יעדער אונטערנעמונג מוז האָבן אַ שילד, אויף וועלכן עס דאַרף זיין אויסגעשריבן די בראַנזשע אָדער סאָרט סחורות וואָס ווערן אויסגעאַרבעט אָדער פאַרקויפט און עס דאַרף אויך זיין אָנגעגעבן דער ערשטער בוכשטאַב פון נאָמען לויט דער פולער פאַמיליע-נאָמען.

צוליב דעם וואָס דער גאַנצער ענין איז פאַרנאַכלעסיקט געוואָרג, איז לעצטנס אַרויסגעגעבן געוואָרן אַ פאַראָרדנונג פון האַנדלס און-אינדוסטרי-מיניסטעריום אַז די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט זאָל שטרענג פכטונג געבן, אַז אַלע אונטערנעמונגען זאָלן זיין פאַרזען מיט געהעריקע שילדן, דערביי מוז אויפן שילד אומבאַדינגט אָנגעבן ווערן דער נאָמען און פאַמיליע-נאָמען פון באַזיצער.

בכדי אויסצומיידן שטראָף, איז ווינטשנסווערט, אַז אַלע באַזיצער פון געשעפטן אָדער וואַרשטאַטן זאָלן אַרויסהענגען געהעריקע שילדן.

וואָס איז דאָס — „הויר-פּאָליטיק"

ווער וועט דעקן אַזאַ עטאַט. נישט די האַנטווערקער, דאָס איז שוין פאַר אַלעמען קלאָר פון זייער ביז-איצטיקער האַנדלונג. זיי קענען נאָר קעגנזייטיק פאַרטיידיקן זיך, די אינטערעסן פון די פאַרמעגלעכע האַנטווערקער און נעמען שטיצע אויף אַלע אופנים פאַר די אָרעמערע. מיר האָבן צו זיי פאַרן לעצטן קיין טענות נישט. אָבער ווער וועט פאָרט דעקן דעם עטאַט. די אגודה געוויס נישט. זיי האָבן דערצו פאַרשידענע „באַקאַנטע" מיטלען. עס בלייבט נאָר דער קלאַס פון פשוטן פאָלקס-ייד, ציוניסט און קליינהענדלער. זיי וועלן עס דאַרפן אויסטראָגן אויף זייערע פּלייצעס די גאַנצע פאָלגן פון דער שלים-מזלדיקער ווירטשאַפט! צוליב וואָס זשע זאָלן מיר ציוניסטן אונטערשטיצן אַזאַ לאַגע? ניין, מיר ציוניסטן וועלן אַזאַ לאַגע נ י ש ט שטיצן. מיר האָבן אין דער קהלה-לייטונג געקליבן נייע פאַרשטייער וועלכע דענקען ציוניסטיש און וועלכע דאַרפן האַנדלען אַזוי ווי די חברים ווילן עס און ווי די חברים פאַרשטיין עס

אויב סהאָט זיך געפונען איינער, וואָס האָט אַמאָל פאַרטראָטן די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע און איר נאָמען איבערגענומען די פּרעזידיום אין ראַט, האָבן מיר עס געטון, כדי צו פירן אַ געזונטע נאַציאָנאַלע ווירטשאַפט, אָבער באין-אופן נישט — בכדי מיטצומאַכן אַזעלכע זאַכן, וואָס מיר האָבן אויבן אויסגערעכנט.

די לאַגע איז קלאָר. פאַרגאַנגענע וואָך זענען די קעגנער פון אגודה-חדר, די מענטשן, וואָס האָבן געשטימט קעגן דער דעמיסיע פון דער פאַרוואַלטונג, באַצייכנט געוואָרן אַלס „פחדנות-דיקע מאַשקעס, וואָס זינגען מה-יפית.

וואָס זאָלן מיר זאָגן צו די מענטשן, וואָס האָבן זיך אַליין געשטעלט אין די שורות פון די דאָזיקע אגודה-לייט? וואָס דאַרפן מ י ר זוכן באַצייכנונגען, אַז די דאָזיקע פּערזאָנען האָבן זיך שוין אַליין באַצייכנט?! מיר פון אונזער זייט קענען נאָר איינס זאָגן: דער פאָרשלאַג נישט אָנצונעמען די דעמיסיע פון דער קהלה-פאַרוואַלטונג איז נישט קיין ציוניסטישער, האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און מיט איר פּאָליטישער איינשטעלונג.

מיר זענען נישט פאַראַנטוואָרטלעך פאַר פּערזאָנען, וועלכע ווילן צוליב פאַר אונז אומבאַקאַנטע סיבות טרייבן אַ פּאָליטיק, וועלכע שטרעבט אַרויפצוּוואַרפן אַ פרישן, נישט-פּראָדוקטיוון און נישט-נוצלעכן שטייער אין דער פאָרם פון אַ פּילפּאַכיקן פאַרגרעסערטן עטאַט אויף דער ביאַלער יידישער באַפעלקערונג.

דער דעמאָקראַטישער טייל פון דער ביאַלער יידישער באַפעלקערונג וועט אויף דעם קיינמאָל נישט מסכים זיין.

די נייע לעגאַל-געווילטע קהלה-אינסטאַנצן זענען די איינציק באַרופענע אויסצואַרבעטן דעם נייעם קהלה-בודזשעט און געזונט מאַכן די ביז-איצטיקע אומגעלומפּערטע ווירטשאַפט.

אַנטיסעמיטישער מיטינג

זונטאָג איז אין קיאָווסקי-זאַל פאָרגעקומען אַן אַנטיסעמיטישער מיטינג. די רעדנער האָבן געהאַלטן אַזעלכע גיפטיקע יידנפרעסערישע רייד, אַז דער זיכערהייטס-רעפּרעזענט פון דער היגער סטאַראָסטווע איז געווען געצוווּנגען אויפמערקזאַם צו מאַכן די רעדנער, אַז זיי זאָלן מ י ל ד ע ר ן ד ע ם ט אָ ן.

מיאוסע קאָנקורענץ צווישן פעלדשערס

איינער פון די היגע פעלדשערס האָט באַמערקט, אַז אַ פּאַציענטין איז אַרויס פונם הויז פון זיין קאָנקורענט מיט אַ רעצעפּטל אין האַנט. מיט געוואַלט האָט ער ביי איר געוואָלט צונעמען עס און איבערגעבן דעם ענין דער מאַכט.

די פּאַציענטין האָט זיך געווערט קעגן דעם דאָזיקן איבערפאַל און סאיז אַנטשטאַנען אַ טומל, סעת וועלכן מענטשן פון גאַס האָבן זיך אַריינגעמישט און שיעור נ י ש ט מקיים פסק געווען דעם חוצפהדיקן פעלדשער, וואָס האָט לסוף געמאַכט ויברח.

די גרויסע מפּלה פון דער „ל י ג ע"

נאָכן טיילן גאַנצע פאַמיליעס אומזיסטע שקלים און נאָכן פאַרקויפן שקלים צו 50 גר. האָט די ביאַלער „ליגע" נישט געקענט „אַנציען" מער ווי 289 שטימען אַנשטאָט די 44 שטימען וועלכע זיי האָבן באַקומען צום 19-טן קאָנגרעס.

יאָ! יאָ! אַזוי זעט אויס די „ליגע" נאָך דעם ווי די סערטיפיקאַטן-שכינה האָט זיך פון זיי אָפּגעטון, אפילו אומזיסטע שקלים האָבן אויך נישט געהאָלפן.

נעבעך מאוס אַריינגעפאַלן

מיר פאַרנעמען זיך נישט מיט פּאָלעמיזירן מיט דער מעזריטשער-ראַדזינער צייטונג. אָבער מיר קענען זיך נישט אָפּהאַלטן פון אויפדעקן זייערע פאַלשקייטן.

אין נר. 27 פון „פּאָדלאַשער-צייטונג" אויף דער 5-טער זייט איז געווען אָפּגעדרוקט אַ דערקלערונג פון דער וואַל-קאָמיסיע אין ביאַלע וואָס לייקנט די דערקלערונג אין „ביאַלער-וואָכנבלאַט" וועגן דער נישט עקזיסטענץ פון דער ביאַלער וואַל-קאָמיסיע די אונטערגעשריבענע ה"ה לוסטיגמאַן סמאָלאַר שטעלן פעסט. אַז אַזעלכע איז יאָ דאָ אין ביאַלע. ווייזט זיך אַרויס, אַז

ה' יעקב לוסטיגמאַן האָט אין קעגנוואַרט פון 7 פּערזאָנען ביי חבר ד. קאַנמאָר אין שטוב דערקלערט דאָס **ער האָט קיינמאָל קיין דערקלערונג נישט אונטערגעשריבן.**

מאוס נעבעך אַריינגעפאַלן!

אַ שרפה אין דאָרף ציצינא

מאָנטאָג זענען די היגע פייערלעשער אַלאַרמירט געוואָרן, דאָס סברענט דאָס דאָרף ציצינא (וואַרשעווער שאָסיי).

אין פאַרלויף פון דריי (3) מינוט איז אַרויסגעפאָרן דער פייערלעשער-אויטאָ מיט איינעקע יידישע פייערלעשער. זיי האָבן דאָס פייער לאָקאַליזירט און אַזוי אַרום דאָס דאָרף אָפּגעראַטעוועט.

אַן אַמעריקאַנער ירושה פאַר ביאַלע

די קהלה-פאַרוואַלטונג האָט באַקומען אַ בריף פון אַן אַמעריקאַנער אַדוואָקאַט, דאָס דאָרט איז דאָ אַ ירושה פון 9.000 דאָלאַר פאַר פיניע גראַניטשניק (וואַסער-טרעגער). אַלזאָ איז שוין ביאַלע אויך אַריין צווישן די שטעט וועמענס בירגער באַקומען אַמעריקאַנער ירושות.

אַ נישט-איינגעגעבענע גנבה אויפן שפּרונג

ביים ה' שקלאָווער אין זיין וווינונג אויף באַדקעוויטשער גאַס זענען די פענסטער געווען אָפן און אין שטוב איז קיינער נישט געווען. דאָס האָט אויסגענוצט אַ גנב און דורכן פענסטער איז ער דאָרט אַריין, אין אַ וואַליזע איינגעפּאַקט אַסך זאַכן און ויברח. דאָס „גיין דורכן פענסטער" איז נישט געפעלן געוואָרן אַ יינגל און ער האָט דאָס איבערגעגעבן דעם ה' שקלאָווער.

דער לעצטער האָט זיך געלאָזט זוכן דעם גנב איבער דער שטאָט און אים געפונען אויף... פּילסודסקע 4. מהאָט ביים גנב צוגענומען די זאַכן און אים אַליין אָפּגעפירט אויף אומזיסטע קעסט אין „פּענסיאָנאַט" אויף פּראָסטע גאַס.

געשטערט דאָס פאַרגעניגן...

מאָנטאָג ביי טאָג האָבן זיך צוויי פּערזאָן, דער געהילפס-טעכניק פונם היגן מאַגיסטראַט ביגדאַי און נאָך אַן אומבאַקאַנטער, אָנגעטון זיך אַ תענוג און שפּאַצירנדיק איבער דער גראַבאַנאָווער-גאַס האָבן זיי געשלאָגן יידישע דורכגייער.

דאָס גרויס פאַרגעניגן האָט די „נאַבעלע" הערן פאַרשטערט אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט זיי אָפּגעפירט אויפן פּאָסטערונעק.

נויטיק צו וויסן

וועגן פּערזענלעכע רעוויזיעס

ביי דעם שולדיקן גופא קאָן מען מאַכן אַ פּערזענלעכע רעוויזיע אויסער אין וווינונג אָדער געשעפט, זאָגאַר אין יעדן אָרט, וווּ ער געפינט זיך: אין גאַס, אין אַ באַנק, אויף דער פּאָסט, אין אַ אינסטיטוציע א. ד. ג. אָבער דערויף מוז שוין דער עקזעקוטאָר באַווייזן אַ שריפטלעכע דערלויבניש פון שטייער-אַמט.

דער עקזעקוטאָר אָדער דער קאָמאָרניק האָט נישט קיין רעכט צו מאַכן אַ פּערזענלעכע רעוויזיע ביים ווייב און קינדער פון שולדיקן. אויב ער האָט אָבער אַ באַגרינדעטן חשד, אַז די אויבנדערמאָנטע באַהאַלטן אויס ביי זיך געלט, חפצים אָדער אַנדערע זאַכן, אויף וועלכע מקאָן מאַכן אַ עקזעקוציע, דאַמאָלט דאַרף דער עקזעקוטאָר מאַכן אַ פּראָטאָקאָל קעגן די דאָזיקע און עס ווערט קעגן אַזעלכע פאַרפירט אַ קרימינעלער פּראָצעס אויפן סמך פון אַרט. 282 פון שטראָף-קאָדעקס.

ענדערונגען אינם געזעץ וועגן שטייער-עקזעקוציעס

אין „דזיענניק אוסטאַוו" נומער 43 איז אָפּגעדרוקט געוואָרן אַ פאַראָרדנונג פון מיניסטאָרן-ראַט לויט וועלכער עס ווערן איינגעפירט איינעקע ענדערונגען אינם געזעץ וועגן שטייער-עקזעקוציעס.

לויט דער נייער פאַראָרדנונג וועט יעדער אַמט וואָס מאָנט אַן אָפּצאָל אָדער שטייער, מוזן פריער אַליין אַוועקשיקן צום שולדיקן אַ דערמאָנונגס-מעלדונג, אַז אויב ער וועט אין משך פון 14 טעג נישט באַצאָלן זיין חוב, וועט דער ענין איבערגעשיקט ווערן צום שטייער-אַמט אויף דורכצופירן די עקזעקוציע. ביז איצט פלעגט די דאָזיקע דערמאָנונגס-מעלדונגען שיקן דער שטייער-אַמט.

אויב דער שטייער-אַמט האָט געמאַכט אַ זאַיענטשע פאַר אַ שטייער, שוין באַשטימענדיק אויך דעם ליציטאַציע-טערמין און נאָכער האָט דער געהעריקער אַמט אָפּגערופן די ליציטאַציע נישט אָנגעבנדיק קיין טערמין פון אַ נייער עקזעקוציע, ווערט די זאַיענטשע נאָכן אָפּלויף פון אַ יאָר — אַנולירט.

צי איז אין דער וואַל-קאָמיסיע געווען אַלץ אין אָרדנונג?

אויף די פאַרשידענע „הכחשות“ פון פאַרשידענע זייטן צי פון דער „ליגע“ צי פון די ניי-געבאַקענע מזרחיסטן ברענגען מיר די בריף פון ה׳ יעקב לוסטיגמאַן, וואָס איז דורך אים אונטערגעשריבן געוואָרן דאָנערשטאָג דעם 8 ה. מ- 6 אָוונט.

צו דער

הויפט-וואַל-קאָמיסיע

אין וואַרשע

ח׳ חברים!

מיר מעלדן אייך, דאָס אין ביאַלע-פאָדל. איז נישט געשאַפן געוואָרן קיין וואַל-קאָמיליע אין הסכם מיט די עקזיסטירנדע פאַרשריפטן.

1) סאיז נישט גערופן געוואָרן קיין זיצונג פון דער שקל-קאָמיסיע צום ענדיקן די שקל-אַקציע.

2) סאיז נישט גערופן געוואָרן קיין זיצונג פון די אַלע אָרגאַניזאַציע-פאַרשטייער, כּדי צו גרינדן די וואַל-קאָמיסיע,

3) סאיז נישט פאַרעפנטלעכט געוואָרן קיין אָרט און קיין טערמין ווו די וואַל-קאָמיסיע אַמטירט און ווו סליגט די ווילער-ליסטע צום קאָנטראָלירן.

נעמענדיק דאָס אַלץ אין אַכט בעטן מיר אָפּלייגן די וואַלן אויף 7 טעג ד.ה. ביז דעם 7. 18.

מיט ציונס גרוס

יעקב לוסטיגמאַן.

(פאַרשטייער פון „מזרחי“. פאָרזיצער פון דער שקל און וואַל-קאָמיסיע)

ביאַלע-פאָדל. 37 7 .8

„טאָז“, פּרעסע-געזעץ

אין נומער 25 פון „ביאַלער-וואָכנבלאַט“ איז געווען אַ נאָטיץ א. נ. „צי איז עס אמת?“ אַלס ענטפער אויף דעם האָט אונז ה׳ ב. ווינאָגראַד (נישט „טאָז“) איבערגעגעבן אַ בריף צום פאַרעפנטלעכן. צוליב דעם וואָס דער נר. 26 פון „ביאַלער-וואָכנבלאַט“ איז געווען געווידמעט בלויז די וואַלן צום 20-טן קאָנגרעס, האָבן מיר קיין אַנדערע כראָניק און אַרטיקלען נישט געדרוקט און מיר ברענגען די בריף אין היינטיקן נומער.

אָבער — ה׳ ווינאָגראַד האָט אַ קאָפּיע פון דער בריף אונטערן שרייענדן קעפּל: „ווי אַזוי זעט אויס דער אמת פון "ביאַלער וואָכנבלאַט.“ אויך אַוועקגעשיקט (דורך אַ געלעגנהייט וואָס זיצט צו די „אויסגוגעס“ אין גמינע – פאַר קהלה-געלטער קיין מעזריטש, צווינגט עס אונז, אַביסל ברייטער צו פאַרנעמען זיך מיט דעם ענין.

אַלעם ערשטן ברענגען מיר די בריף פון ה׳ ווינאָגראַד, דאַן דעם ענטפער פון ה׳ אַראָנסקי און אַם לעצט אונזערע באַווערעניש צום גאַנצן ענין וואָס הייסט: „טאָז“, פּרעסע-דעקרעט.

צו דער רעדאַקציע „ביאַלער-וואָכנבלאַט“

אַלס ענטפער אויף דער נאָטיץ „צי איז דאָס אמת?“ וועלכע איז געדרוקט געווען אין „ביאַלער וואָכנבלאַט“ נ. 25 פון 2-טן ד. מ. בעט איך אָפּדרוקן אויפן סמך פון פּרעסע-געזעץ פאָלגנדעס:

סאיז נישט ריכטיק, אַז דער לערער ה׳ אַראָנסקי זאָל האָבן פאַרלאָרן זיין אייגענעם אַרבעט אויף 2 וואָכן אויף דער זומער האַלב-קאָלאָניע פון „טאָז“, דאַקעגן איז ריכטיק אַז ה׳ אַראָנסקי האָט פאַרגעלעגט צו אַרבעטן פאַר געלט אויפן אָרט פון ה׳ סמאָלאַר פאַרזיכערנדיק דערביי, אַז די „תרבות“ שולע וועט נישט איינאָרדענען קיין זומער-פּריען אויף וועלכן איך האָב אים געענטפערט אַז אויב עס וועט זיין אַקטועל וועלכע סאיז ענדערונגען פון לערער-פּערסאָנאַל וועט אים דער „טאָז“ וועגן דעם אינפאָרמירן, נעמענדיק אָבער אין אַכט, אַז קיין שום ענדערונגען זענען נישט פאָרגעקומען און אַז סאיז ווייטער באַשטעטיקט דער זעלבער לערער-פּערסאָנאַל פון פריער. איז די כלומרשטע „אומזיסטע“ טראַנזאַקציע מיט ה׳ אַראָנסקי נישט געשלאָסן געוואָרן.

איך וויל דערביי פרעגן דעם ה. אַראָנסקי: מיט וואָס פאַר אַ רעכט דערלויבט ער זיך אַלס אַ לערער-דערציער צו פאַרעפנטלעכן אַזעלכע שקרים?

מיט אַכטונג

ב. ווינאָגראַד.

דעם 7. 7. 37.

צו דער רעדאַקציע פון „ביאַלער וואָכנבלאַט“

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דערקלערונג פון ה, ווינאָגראַד אין „פּאָדלאַשער צייטונג“ פון 9-טן ד. ח. שטעל איך פעסט מיט דער פולער פאַראַנטוואָרטלעכקייט:

אַז סאיז נישט ריכטיק די דערקלערונג פון ה׳ ווינאָגראַד, אַז אין דעם געשפּרעך וואָס איך האָב געהאַט מיט אים, זאָל איך האָבן געפאָדערט געלט פאַר מיין אַרבעט.

סאיז אויך נישט ריכטיק, אַז איך האָב דווקא געוואָלט גיין אויף ה׳ סמאָלאַרס אָרט. איך האָב זיין נאָמען אפילו נישט דערמאָנט.

איך האָב אויך נישט פאַרזיכערט, אַז אין דער נ. מ. שולע וועלן נישט זיין קיין זומער-פּריען. אַ זאַך אין וועלכער איך אָריענטירט מיר אינגאַנצן נישט.

אויף דער אָנפראַגע פון ה׳ ווינאָגראַד פאַרוואָס איך דערלויב מיר אַלס לערער צו פאַרעפנטלעכן „שקרים“.

שטעל איך פעסט, אַז מיין דערקלערונג שטימט מיט דער ווירקלעכקייט. דאָס באַרעכטיקט אָבער נישט דעם ה׳ ווינאָגראַד אַלס נישט לערער יאָ צו פאַרעפנטלעכט וועגן מיר שקרים.

מיט אַכטונג

מ׳ אַרוונסקי.

מיר האָבן געבראַנגט די נאָטיץ וועגן „טאָז“ אויסדריקלעך אַזוי ווי ה׳ אַראָנסקי האָט אונז איבערגעגעבן און אַזוי ווי ה׳ אַראָנסקי באַשטעטיקט עס אין דער היינטיקער בריף זיינער. די ווענדונג איז געווען אַדרעסירט צום „טאָז“ און געענטפערט האָט ה׳ ווינאָגראַד אויפן — סמך פון פּרעסע-געזעץ.

מיר האָבן די מעגלעכקייט די בריף נישט דרוקן אָבער אונז גייט אין באַלויכטונג פון דעם ענין און דעריבער דרוקן מיר די בריף יאָ. הגם זי איז אַ פּריוואַטע.

וואָס איז דאָ איינגעגאַנגען? אַ לערער האָט זיך געווענדעט וועגן צונויפמען אים אין „טאָז“, האָט מען אים געענטפערט, אַז קיין ענדערונגען אין פּערסאָנאַל גייט ניט זיין.

א) ווי׳ס הייסט סגייט נישט זיין ווען יענער וויל אַרבעטן אָן געלט? ב) פון ווען אָן איז אין „טאָז“ באַשטעטיקט צווויי לערערס אויף דער קאָלאָניע, וואָס פאַרא סיסטעם פון פאַרגרעסערן די אויסגאַבן איז איינגעפירט געוואָרן אין די לעצטע יאָרן אין די אינסטיטוציעס?

די ביאַלער קהלה האָט מיט יאָרן צוריק געמאַכט אַן אומזאַץ פון שחיטה צוויי טעלעכע פופציק טויזנט זלאָטעס איז דאָמאָלסט געגנג געווען איין סעקרעטאַר און היינט ווען די שחיטה איז נישטאָ, ווען עטאַט ציט מען קוים איין עטלעכע טויזנט זל. דאַרף מען נאָך אַ וויצע-סעקרעטאַר, כּדי ער זאָל אפשר אויטכאַפּן די פליגן פון דער קהלה? דאָס ענלעכע איז אין „טאָז“.

וואָס פאַרא פּראָטעקציע-סיסטעם איז אין ביאַלע איינגעפירט געוואָרן? פּראָטעקציע איז צו ווייניק צו זאָגן, אַ סיסטעם פון דראָהונגען איז אויך דאָ. ה׳ אַראָנסקי האָט אונז איבערגעגעבן, דאָס דעם זעלבן שבת, ווען די נאָטיץ אין „ביאַלער-וואָכנבלאַט“ איז פאַרעפנטלעכט געוואָרן, איז צוגעגאַנגען דער קהלה-באַאַמטער און „טאָז“-געהילף ה׳ האָכבערג און ביי אים געוואָלט, אַז ער זאָל אָפּלייקענען די נאָטיץ אין „ביאַלער - וואָכנבלאַט“ און ווען ה׳ אַראָנסקי האָט דאָס נישט אָפּגעלייקנט, נאָר באַרעכטיקט, האָט זיך ה׳ האָכבערג אָפּגערופן צו ה׳ אַראָנסקי און צו זיין פרוי, וועלכע איז דערביי אָנוועזנד געווען „נאָך-וואָס דאַרפט איר זיך איינרייסן מיט ה׳ ווינאָגראַד?!“

וואָס איז דאָ? וואָס טוט זיך דאָ? צי זענען אינסטיטוציעס געמאַכט געוואָרן צום וויל פון כּלל אָדער צום וויל פון יחידים?

מיר האָבן שטענדיק געשטיצט מיט אַלעס מעגלעכן דעם „טאָז“ מיר וועלן אים אויך אויף ווייטער שטיצן, אָבער מיר טאָרן נישט פאַרשווייגן דעם פּראָטעקציע-סיסטעם וואָס האָט זיך דאָרט אַריינגעכאַפּט, בפרט נאָך אַזאַ פּראָטעקציע וואָס קאָסט געלט — דאַמאָלסט ווען אָן פּראָטעקציע קען די אַרבעט (בעסערער) געטון ווערן אָן געלט.

ווער זאָגט אמת און ווער ליגנט?

(אַרום די אַמעריקאַנער דאָלאַרן פאַר דער קהלה אָדער פאַרן שפּיטאָל)

אויף דער מאָנטאָגדיקער ראַט-זיצונג האָט דער פּרנס יידל יידעלשטיין אינטערפּעלירט דער פאַרוואַלטונג צי סאיז אמת, אַז סאיז געקומען פון אַמעריקא 100 דאָלאַר פון לאַנג און איצט נאָך 300 דאָלאַר און אויף וואָס זענען די געלטער פאַרווענדעט געוואָרן?

דעם אינטערפּעלאַנט האָט געענטפערט ה׳ קאַשעמאַכער דאָס: סוזענען געקומען 100 דאָלאַר פון וועלכע סאיז בלויז דאָ 200 זל. (דאָס איבעריקע איז פאַרנוצט געוואָרן) און איצט איז געקומען נאָך 100 דאָלאַר וועלכע ליגן אין באַנק.

דער ה׳ פּיעקאַרסקי זאָגט, אַז די ערשטע 100 דאָלאַר זענען אינגאַנצן פאַרנוצט געוואָרן.

אויסגעוויילט אַ נייעם מושב-זקנים-קאָמיטעט

דינסטאָג אָוונט איז אין לאָקאַל פון דער קהלה פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון פאַראינטערעסירטע לטובת דעם „מושב-זקנים“ מיטן צוועק צו רעאָרגאַניזירן די צוויי עקזיסטירנדע קאָמיטעטן ד. ה. דעם „מענער“ און „פרויען“ קאָמיטעט און פאַרוואַנדלען זיי אין איין סטאַבילן קאָמיטעט.

אויף דער פאַרזאַמלונג איז באַריכטעט געוואָרן וועגן פינאַנס - צושטאַנד פון מושב-זקנים.

סאיז אויך אָפּגעגעבן געוואָרן אַ שלוס רעכנונג פאַר דער צייט פון 37 $^{1}/_{4}36^{1}/_{4}$ דער בילאַנס שטעלט זיך אַזוי פאַר:

הכנסה

סאַלדאָ אויפן 1936	28—58
סובווענץ פון מאַגיסטראַט	3.222—49
פאַר אַרויסגעגעבענע מיטאָגן	642—64
סובווענץ פון דער קהלה	183—90
נדבות	45—68
פאַר פאַרדינגען אַ טייל פּלאַץ	— 50
פאַר נישט-באַצאָלטע חובות	328—63
ס״ה	4.501—92

הוצאות

באַשפּייזונג די זקנים—ות	3.241—13
פענסיע פאַרן אַדמיניסטראַטאָר	650
סטרוזש	60
באַהייצונג—באַלייכטונג	155—14
האַלטן ריין און וואַשן וועש	125—75
פאַר וואַסער	70
הלבשה און פאַריכטן	96—79
פאַרשידענע קליינע אויסגאַבן	98—96
סאַלדאָ אויפן 37 $^{1}/_{4}$	4—15
ס״ה	4.501—92

איז אויך אָפּגעגעבן געוואָרן אַ באַריכט פון דער „רינג“ אַקציע, וועמענס הכנסה גרייכט שוין באַלד 500 זל. (צוזאַמען מיט די זאַכן און פּראָדוקטן).

די פאַרזאַמלטע האָבן באַשלאָסן צוצוטרעטן שאַפן אין ביאַלע אַ געזעלשאַפט א. נ. „מושב-זקנים“ (אין הסכם מיטן באַשטעטיקטן סטאַטוט דורך דער מאַכט) וועמענס מיטגלידער וועלן זיין די יורידישע אייגנטימער פון דער אַנשטאַלט. צו דעם צוועק איז באַשלאָסן געוואָרן אויפצולייזן ביידע איצטיקע קאָמיטעטן און צו שאַפן איין געמיינזאַמען קאָמיטעט, וועלכער זאָל אין דער מעגלעכס קורצסטער צייט אַדורכפירן די ווערבירונגס-אַקציע פאַר די מיטגלידער אין דער געזעלשאַפט „מושב-זקנים אין ביאַלע“.

אין נייעם קאָמיטעט גייען אַריין די ה״ה שמאי קאַליכשטיין, מאיר אָרלאַנסקי, יצחק בערמאַן, איצל לעווי, ברוך ווינאָגראַד חיים מיאָדעק, משה לעבענבערג, משה ראָדזינעק, חנינה קאַשעמאַכער.

אין פרויען-קאָמיטעט:

פרויען ל. שוואַרץ, קלאַדניעוו- מינץ, וויישטאָק, קעלמאַנזאָן, שניידמיל.

פון דער קהלה

מאָנטאָג אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון אַלטן קהלה-ראַט געווידמעט דער דעמיסיע פון דער פאַרוואַלטונג. אויפן פאָרשלאַג פון ה׳ ראָזענבוים י. אַ נעמט דער ראַט נישט אָן די דעמיסיע פון דער פאַרוואַלטונג און באַשליסט צו צוטרעטן מאַכן אַ בודזשעט אויפן יאָר 1937.

מיטוואָך איז צונויפגערופן געוואָרן די פאַרוואַלטונג אויסצואַרבעטן דעם בודזשעט. די זיצונג איז נישט צושטאַנד געקומען.

ווייזט אויס, אַז די דאָזיקע זענען נישט קיין נאַראָנים און ווילן נישט אַז די עטאַט-צאָלער זאָלן זיי שעלטן פאַרן שטאַרק באַלאַסטן די שטאָט מיט אומנוציקע אויסגאַבן אויף אומנוציקע באַאַמטע.

אָפּצונעמען אַ פּרימוס-מאַשינקע

אין פּאָליציי-פּאָסטן אויף פּיעראַצקע-גאַס איז דאָ אָפּצונעמען אַ „פּרימוס“-מאַשינקע.

דער אָפּנעמער דאַרף אָנגעבן סמנים.

פון פישטשאַצער לעבן

העצערישע פלוג-בלעטלעך קעגן יידן

דאָ ווערן פונאַנדערגעשפּרייט און פּלאַקאַטירט פלוג-בלעטלעך מיט אַ העצערישן אינהאַלט קעגן יידן.

אין די פלוג-בלעטלעך וואָס זענען פאַרשפּרייט געוואָרן פאַריקן שבת, האָט מען געמאָלדן די יידן, אַז זיי האָבן נאָך אין פּוילן צו זיין... 1 מאָנאַט.

אַפּאַטיע - שטימונג ביי די יידישע האַנטווערקער

צווישן די היגע האַנטווערקער הערשט אַ זער געדריקטע שטימונג. אַט די אַפּאַטיע ברענגט פאַטאַלע פאָלגן, אַזוי איז נישט צושטאַנד געקומען אַ האַנטווערקער-פאַרזאַמלונג וועגן צוריק דאָלעגאַליזירן אַ צעך, כאָטש די היגע קריסטלעכע האַנטוו. האָבן שוין אַזעלכן געגרינדעט און אויב סוועט דורך דער געזעץ פון צוואַנג-צעכן, וועלן די היגע יידישע האַנטווערקער ביטער באַדויערן זייער נאַכלעסיקייט.

F.

Redaktor wydawca: Chaim D. Miodek.

Druk. „Express“ Biala-Podlaska Pilsudskiego 6